7.5.2026

HE 82/2026 vp

Hallituksen esitys eduskunnalle laeiksi jätelain ja verkon välityspalveluiden valvonnasta annetun lain 1 ja 17 §:n muuttamisesta

Kaupan liitto kiittää mahdollisuudesta antaa ympäristövaliokunnalle asiantuntijalausunto hallituksen esityksestä HE 82/2026 vp, jolla täydennetään EU:n pakkaus ja pakkausjäteasetuksen (PPWR) kansallista toimeenpanoa.

JL 48 § Tuottajavastuun piiriin kuuluvat tuotteet ja tuottajat

Kaupan liitto korostaa, että ilman selkeää ja yhdenmukaisesti tulkittavaa tuottajan määritelmää ei ole mahdollista yksiselitteisesti osoittaa, kuka on velvollinen hoitamaan pakkausten tuottajavastuusta aiheutuvat kustannukset. **Komission puutteellisten tulkintaohjeiden vuoksi tuottajan määritelmä on edelleen osin tulkinnanvarainen**. Tämä **heikentää ennakoitavuutta** sekä yritysten että valvovien viranomaisten näkökulmasta.

Kaupan liiton kanta on, että **kansallista ohjeistusta ei tule antaa ennen EU-tason täsmennystä, jotta yrityksille voidaan tarjota yhdenmukainen tulkinta sisämarkkinalla**. Kansalliset ratkaisut tulee Kaupan liiton mielestä myös sitoa myöhemmin annettavaan EU ohjeistukseen.

JL 52 § ja 68 § Jätteen synnyn ehkäisemisen rahoitus

Pakkaus- ja pakkausjäteasetuksen mukaan ”*Jäsenvaltioiden on varmistettava, että vähimmäisosuus laajennettua tuottajan vastuuta koskevien järjestelmien ja pantti- ja palautusjärjestelmien määrärahoista osoitetaan jätteen syntymisen vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen*”. Artikla jättää **jäsenvaltion harkittavaksi, kuinka suuri edellä mainittu vähimmäisosuus olisi kansallisella tasolla**. Suomessa kyseistä velvoite on ehdotettu toimeenpantavaksi lisäämällä kansalliseen jätelakiin 52 §:ään uusi 3 momentti, joka edellyttää pakkausten tuottajayhteisön osoittavan jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskeviin toimiin rahoitusta, joka vastaisi jopa 5 % tuottajayhteisön jäseniltä perimistä maksuista.

Kaupan liitto pitää perusteltuna esitettyä **tuottajayhteisöille annettavaa harkintavaltaa jätteen synnyn vähentämistä ja ehkäisemistä koskevien toimien rahoittamiseen ohjattavan rahoituksen määrästä**. Sama harkintavalta on kuitenkin **annettava myös juomapakkausten palautusjärjestelmille**. Esitetty viiden prosentin osuus jäseniltä perityistä maksuista tarkoittaisi esimerkiksi **Suomen Palautuspakkaus Oy**:n (PALPA) järjestelmälle noin **2 miljoonan euron rahoitusta kohteisiin, joita ei ole määritelty minkään tahon toimesta**.

Tämän takia Kaupan liitto esittää, että jätteen synnyn ehkäisyyn osoitettavan rahoituksen enimmäisosuus säädetään **enintään 1 %:iin tuottajayhteisön jäseniltään perimistä**

kierrätysmaksuista. Tämäkin aiheuttaa miljoonien eurojen lisäkustannukset ilman, että summalle olisi osoitettavissa tehokkaita ja todennettavissa olevia jätteen synnyn ehkäisyyn vaikuttavia käyttökohteita. Kaupan liitto haluaa myös tuoda esiin, että **tietyn numeerisen vähimmäisosuuden asettamisen sijaan** tulisi myös harkita riittäisikö asiassa **laadullisesta vähimmäisosuudesta säätäminen**.

Kaupan liitto esittää, että jätteen synnyn ehkäisemiseen osoitettavan rahoituksen laskennassa tulee huomioida tuottajayhteisöjen ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän raportoimat keräysmäärät. **Rahoituksen laskennassa prosenttiosuus tulisi kohdentaa vain järjestelmän ulkopuolelle jääviin pakkauksiin,** koska tuottajayhteisön ja juomapakkausten palautusjärjestelmän ylläpitäjän järjestämään keräykseen palautunut pakkaus **tukevat jo itsessään materiaalien kierrätystä ja vähentävät jätteen syntyä**, eikä **onnistunutta keräystä voida sanktioida sisällyttämällä sen maksuosuus laskentaan.**

Laskentaperusteessa on Kaupan liiton näkemyksen mukaan **rajattava pois tuottajayhteisöjen EU:n kertakäyttömuovidirektiivin (SUP) siivouskustannusten korvauksiin liittyvät varat**, sillä nämä ovat kunnille tilitettäviä läpivirtauseriä eikä niitä voida pitää tuottajayhteisön käytettävissä olevina tuloina.

Kaupan liitto pitää tärkeänä tarkentaa lakiin tai sen perusteluihin, mitkä toimenpiteet hyväksytään jätteen synnyn ehkäisemiseksi ja minkä ajan kuluessa osoitetut varat on käytettävä. On myös selvennettävä, miten vaatimuksen noudattamista seurataan ja kenen toimesta. Seurannalla tarkoitamme sitä, miten osoitettuja varoja on käytetty toimenpiteiden rahoittamiseen ja miten toimenpiteiden vaikutukset todennetaan.

Kiertotalousratkaisujen edistäminen tulisi tapahtua ensisijaisesti yrityksissä tapahtuvan päätöksenteon ja investointien pohjalta, markkinaehtoisesti ja teknologianeutraalisti. Hallituksen esitysluonnoksen mukainen ehdotus sisältäisi yritysten näkökulmasta riskin tuottajavastuuvelvoitteista aiheutuvien kustannuksien kasvamiseen ja tuottajayhteisöille kertyneiden maksujen tehottamaan käyttöön, joka ei tosiasiassa edistäisi kiertotaloutta tai sen toimintaedellytyksiä.

JL 61 § Eräiden tuotteiden tuottajilta ja tuottajayhteisöiltä vaadittava vakuus

Pakkausten tuottajalle tai tuottajayhteisölle osoitetaan uusi velvoite asettaa Lupa- ja valvontaviraston eduksi vakuus, jolla voidaan kattaa jätehuollon kustannukset kolmen kuukauden ajan. Kiertotalouslakia valmistelleen työryhmän ehdotuksessa tähän ratkaisuun liittyi olennaisesti kevennys, jonka mukaan vakuuden antaneen tuottajayhteisön jätelain 64 §:n mukaista velvoitetta taloudellisen toimintakyvyn osoittamiseen lasketaan kuudesta kolmeen kuukauteen. Kaupan liitto katsoo, että tämä **kiertotalouslakityöryhmän hyväksi katsoma kevennys olisi lisättävä hallituksen esitykseen, jotta ei muodostuisi päällekkäisiä ja kohtuuttoman raskaita velvoitteita**.

Kaupan liitto kannattaa **pantillisten juomapakkausten palautusjärjestelmän ja uudelleenkäyttöjärjestelmän rajaamista vakuusasetannan ulkopuolelle**. Pelkästään kolmen kuukauden panttimaksut ovat esimerkiksi PALPA:n järjestelmässä **noin 90 miljoonaa euroa**, joten minkä tahansa muotoinen suora rahoituksen takaus olisi täysin kohtuuton. PALPA on valvovan viranomaisen pyynnöstä esittänyt jo vuonna 2013 vakavaraisuusselvityksen, joka osoittaa toimintaa voitavan jatkaa useita kuukausia kotiuttamalla jäsenten saatavia. Pantinmaksun keskeytyminen

vaatisi tilanteen, jossa maahantuojat ja juomavalmistajat keskeyttäisivät yhtaikaa kaikkien tuotteidensa myynnin. Tällaiseen tilanteeseen varautuminen useamman kuukauden panttien reservillä ei ole realismia.

Muut kommentit

Komission tulkintaohjeiden puuttuminen ja lainsäädäntöprosessin ongelmat

Kaupan liitto pitää kestämättömänä tilannetta, jossa **pakkaus- ja pakkausjäteasetusta aletaan soveltamaan laajasti jo 12.8.2026**, **vaikka komission lupaamat tulkintaohjeet, Q&A-vastaukset ja keskeiset delegoidut sekä täytäntöönpanosäädökset puuttuvat osin edelleen**. Tämä tekee yritysten valmistautumisesta vaikeaa ja johtaa tilanteeseen, jossa kansalliset viranomaiset eivät pysty antamaan tarvittavia tulkintoja ennen EU-ohjeistusta. Käytännön toimeenpanoon ja valvontaan liittyviä yksityiskohtia joudutaan siten soveltamaan epätäydellisin tiedoin.

Kaupan liitto katsoo, että EU-tasolla on ilmennyt lainsäädäntöprosessiin liittyviä haasteita: **asetuksia etenee voimaantulovaiheeseen saakka** tilanteessa, jossa **toimeenpanon, tulkinnan ja valvonnan kannalta keskeiset yksityiskohdat eivät ole vielä riittävän selkeitä**. Tämä **asettaa yritykset ja tuottajayhteisöt haastavaan asemaan sekä lisätä hallinnollista taakkaa** ilman täyttä varmuutta sääntelyn sisällöstä. Tällainen kehitys ei ole kansalaisten, Suomen eikä EU:n kokonaisedun mukaista. Kaupan liitto toivoo, että Suomen hallitus voisi tuoda tätä kysymystä aktiivisesti esiin keskusteluissaan Euroopan komission kanssa, jotta lainsäädäntöprosessissa havaitut haasteet saataisiin ratkaistua mahdollisimman nopeasti.

Kohteliaimmin

Kari Luoto

toimitusjohtaja

Kaupan liitto